Úvodní slovo

Poslední tři roky se mi dostalo výsady strávit se společenstvím Církve bratrské v Novém Městě pod Smrkem část svého života. Jsem za tento čas Bohu opravdu vděčný. Toto společenství mne mnohému naučilo. Naučil jsem se mnohé o církvi, o Božím lidu. V tomto společenství se také prohloubilo mé poznání Boha.

Stoleté výročí existence sboru je pouze jakýmsi impulzem na zahájení prací na tomto sborníku. Alespoň taková je moje vize. Rád bych, aby práce na tomto sborníku dále pokračovala.

Tento sborník by nám měl připomenout Boží milost, která sbor v Novém Městě od počátku provázela, víru předchozích generací a práci služebníků z našeho sboru od počátku až podnes.

Omlouvám se za to, co ve sborníku není a mělo by být. Postrádám zde fotku exteriéru Zelovské modlitebny SCR. Je v knize „Zelów“ autorky Edity Štěříkové na str. 278. Fotka v době sestavování sborníku nebyla k dispozici. Je třeba napsat medailonky služebníků v tomto sboru. Postrádám zde články o sboru za působení vedoucích stanice bratra kazatele Pospíšila Vladimíra a bratrů Pospíšila Drahoše a Koukala Roberta. Jakési zhodnocení vývoje práce ve sboru. K tomu bych rád připojil tabulku o měnícím se počtu členů. Zajímavé by bylo dozvědět se něco hlouběji o samotné práci SCR v Zelově, atd.
Možná i mnozí z Vás zde budou něco postrádat. Ale možná, že právě Vy jste ta správná osoba k dodání chybějícího materiálu. Takovýto sborník potřebuje větší realizační tým.
Pokud byste zde rádi něco doplnili nebo opravili, neváhejte a ozvěte se mi. Věřím, že k dalšímu výročí, třeba 105. nebo 110. budou k dispozici další materiály, které by nové vydání tohoto sborníku obohatily.
Tento sborník není žádná badatelská práce. Je to spíše takový časopis s příspěvky jednotlivých svědků o tom, jak to bylo a jak to je. Všechny příspěvky byly redakčně upraveny. Zároveň tento sborník neprošel žádnou jazykovou korekturou.

Uvědomuji si, že pokud by tento sborník měl sloužit pouze jako ohlédnutí do minulosti, bylo by to málo. Mým skrytým přáním je, aby probudil nového ducha vědomí Boží moci, která ve skutečnosti za staletou historií sboru stojí. Tím myslím v první řadě na sebe. Chceme-li probuzení musíme se nejprve probudit sami. Již při sestavování sborníku jsem podobné doteky pociťoval. Kéž by z toho bylo mocné vanutí.

Na závěr úvodu tento sborník doprovázím přáním hojného a bohatého Božího požehnání k stoletým narozeninám sboru Církve Bratrské v Novém Městě pod Smrkem.

Všechno nejlepší!

„Tomu pak, ***který má moc uchránit vás před pádem a postavit neposkvrněné a v radosti před tvář své slávy****, jedinému Bohu, který nás spasil skrze Ježíše Krista, našeho Pána, buď sláva, velebnost, vláda i moc přede vším časem i nyní i po všecky věky. Amen."*

List Judův 1,24-25

Vikář CB Ondřej Kyml

Přejeme Vám, ať se Vám tento sborníček líbí.

Staršovstvo sboru:
Bulušek David
Kyml Ondra
Pospíšil Drahoš
Ranš Slávek

Církev Bratrská
Havlíčkova 787
463 65 Nové Město pod Smrkem

Tel.: 482 325 797
E-mail: nove.mesto.p.s@cb.cz
Web: cb.cz/nove.mesto.p.s

Nedělní bohoslužba:	10 h	
Nedělní odpolední setkání:	17,30 h	1.,3.,5. v měsíci
Středeční biblická hodina:	17,30 h	
Sobotní mládež:	18 h	

Sborový dům CB v Novém Městě pod Smrkem

Pondělní setkání ve Frýdlantě: 17,30 h

Shromáždění se koná v obnovených prostorách kaple bývalého špitálu v ulici Míru.

Dům nechal postavit Bedřich z Redernu po roce 1558. Sloužil městu jako špitál s osmi lůžky. V roce Valdštejnovy smrti (1634) vyhořel a byl obnoven až koncem 17. století. Po roce 1945 nebyla kaple k bohoslužbám prakticky využívána.

Sbor v Novém Městě dále slouží setkáními nad Biblí v Domově s pečovatelskou službou v NMPS, Domově důchodců v Jindřichovicích, Dětském domově ve Frýdlantě, Domově CČSH U Spasitele.

Obsah:

Úvodní slovo	s. 1
Zelov 1905 – 1945	s. 4
Nové město pod Smrkem 1945 – 2005	s.19
Chronologický přehled	s.30

Zkratky:

SCR	Svobodná církev reformovaná (1905-1919)
JČB	Jednota českobratrská (1919-1967)
CB	Církev bratrská (od 1967)
NMPS	Nové Město pod Smrkem
CČSH	Církev československá husitská
ČCE	Českobratrská církev evangelická

Zelov 1905 – 1945

Z historie Zelova

Počátky města sahají až k osadě založené ve 13. stol. Osada nejdříve nesla název Szeylów a posléze Zelów. První zmínka historie sahá do roku 1402 a pochází z knihy „Liber Beneficiorum“ Jana Łaskiego. Do konce 18. stol byl Zelov typickou šlechtickou vesnicí, ve které se obyvatelé zabývali obděláváním půdy a chovem dobytka. Zdroje uvádějí, že roku 1802 byl Zelov prodán dosavadním majitelem Jozefem Widzinským do rukou českých emigrantů v Polsku. Noví majitelé v této oblasti započali dodnes fungující textilní průmysl.

Z historie Zelova

Po delší dobu měli „zelovští“ Češi v osadě dominantní roli. Po skončení 1. světové války a vytvoření Československa tito obyvatelé začali opouštět Polsko a vracet se do své vlasti. Po velké migraci Čechů mezi světovými válkami se začali v Zelově objevovat Poláci, Němci a Židé. Jeden z charakteristických rysů Zelova byl hromadný rozvoj různých náboženských vyznání. Každá národnost měla vlastní náboženství. Nejpočetnější z nich byla církev Evangelická – reformovaná.

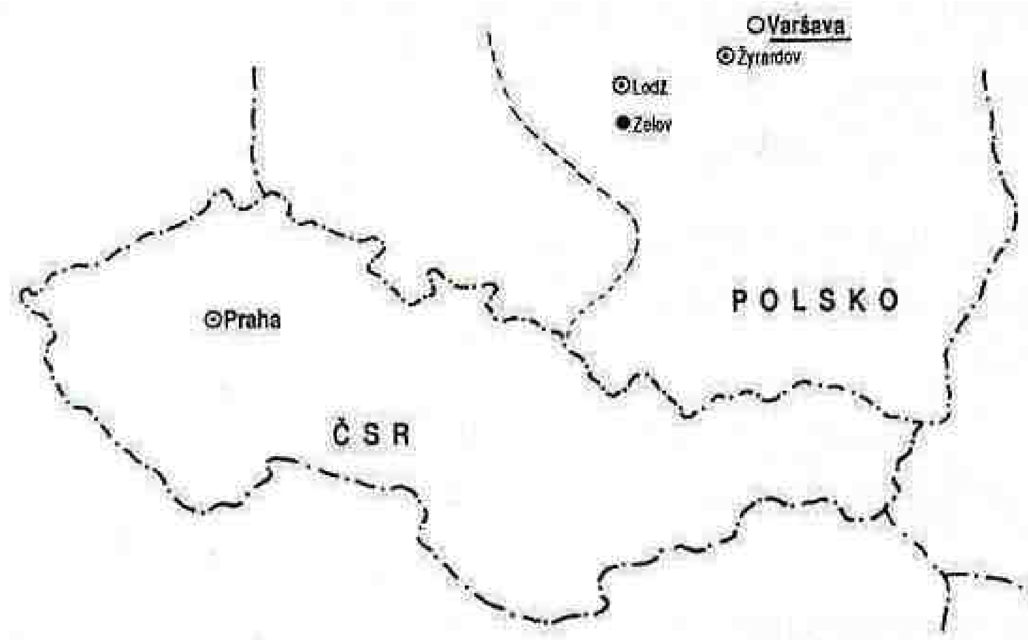

Evangelický reformovaný kostel v Zelově

Po 2. světové válce se počet Čechů v Zelově značně zmenšil. Odstěhovala se velká část Němců. Na jejich místa i na místa po zavražděných Židech se přistěhovali Poláci z okolních vesnic. V tomto čase zde přestaly

existovat Svobodná církev evangelicko – reformovaná, Metodisté, Čeští i Moravští Bratři a židovská diaspora. V současné době jsou v Zelově přítomni věřící vyznání Římsko – katolického, evangelického – reformovaného, baptisté a evangelického – augsburského.

Volný překlad, převzato z www.zelow.pl

Z historie sboru SCR v Zelově

„V roce 1898 začal v Žyrardově působit český redaktor Bohumil Procházka, který vyšel z kruhů SCR v Českém Brodě. Jeho působení našlo živý ohlas v Lodži a Zelově. Když pak o rok později navštívil české emigrantské kolonie výrazný kazatel této církve, Alois Adlof z Prahy, zatoužili Češi v emigraci po společenství vedeném podobnými kazateli.

Adlof doporučil Procházkovi, aby si doplnil své vzdělání na biblické škole, a aby se této práce mezi potomky českých emigrantů ujal. Po absolvování studia byl B.Procházka ordinován. V roce 1903 se stal kazatelem českého sboru svobodné církve reformované v Lodži. Čilé obchodní styky mezi zelovskými a lodžskými Čechy způsobily, že byly pravidelně obnovovány také informace o duchovním životě na obou místech. Také v Zelově vznikl sbor SCR."[1]

← Modlitebna Jednoty českobratrské v Zelově v r.1942

[1] Štěříková, s.220

Vztah Aloise Adlofa k Rusi

Roku 1899 přijel Alois Adlof poprvé na Rus. Navštívil Žyrardov, Lodž, Zelov, Kupičev, Zelov, Český Borjatín, Michajlovku, Alexandrovku i Čubovku. Žádných svízelů se nelekl a zanechal všude požehnané vzpomínky. Na jeho kázání mnozí byli probuzeni Duchem svatým, káli se ze svých hříchů a našli odpuštění v krvi Kristově.
Jemu leželi Čechové v Rusku velice na srdci, a svoje cesty několikráte opakoval, s potřebami se seznamoval a budil zájem všude mezi svými známými.

Nedělní škola SCR v Zelově

Nepřeháníme, když řekneme že po Bohu je to Adolf, který má největší zásluhu o zdejší práci a v pravdě může být řečeno, že to, co dnes může být ve spojení s Českou reformovanou církví na Rusi konáno, konáno by být nemohlo, nebýt přičinění a přímluv Adlofa.

Srdečně si přejeme, aby mužové takovéto téměř apoštolské horlivosti a věrnosti, takových ideálů, takové lásky a takové práce, k tomu pak i takových darů a vzdělání jako Alois Adolf, dlouhá léta, k probuzení našeho milého národa pracovat mohli.

Nedělní škola SCR v Zelově

Vztah Dr. Alberta W. Clarka k Rusi.

Když někteří krajané z Lodži po duchovním probuzení v roku 1900 žádali v Praze o českého kazatele, byl on první, který s velikým nadšením myšlenky této se ujal, a přičinil se, aby sebrány mohly být příspěvky i vhodný muž pro tuto práci. Vida tak obtížné rozšiřování četby, nasadil všechnu svou snahu k získání Národní Skotské Biblické Společnosti ku práci na Rusi. Roku 1905 začíná práce českých kolportérů v Ruském Polsku i částečně na Volyni, kteří rozšiřují literaturu vzdělávací a zvláště drahý odkaz našich otců Biblí Kralickou, Nové Zákony i Evangelia. …

Skupina mládeže na výletě, Zelov

Na mnohá a mnohá přání slíbil přijeti v srpnu 1907 k nám a navštívit Lodž, Zelov i Žyrardov. … Jeho české přednášky i proslovy přinesly všude mnohý užitek.

Sborová vycházka do přírody, Zelov

Vztah Bohumila Procházky k Rusi

Roku 1898 odebral se na Rus z Českého Brodu. … Hned při svém příchodu věnoval se cele krajanům – potomkům přistěhovalců – kteří z Pruského Slezska do Zelova se před více, než 100 lety přistěhovali a u většiny Čechů přišli v zapomenutí. Kdo v Čechách věděl, že Zelov s okolím čítá přes čtyři tisíce českých duší, kdo tušil, že na Volyni, v gub. Chersonské, na Kavkaze,

Uralu i Sibiři jsou přímí potomci našich exulantů? Češi přistěhovalí na Rus v létech sedmdesátých seznamovali se vzájemně, měli styky se starou vlastí, ale o Čechy Zelovské kdo se staral? I farářem velkého Zelovského sboru byl Polák. B.Procházka začal rozšiřovat české spisy, pořádal české schůze, navazoval rozhovory, atd. Jeho přednáška o Husovi r.1898 v Žyrardově byla snad první tohoto druhu v Ruském Polsku vůbec. Od té doby jsou pravidelné Husovy slavnosti v Lodži, Zelově i Žyrardově. …

Nedělní škola SCR v Zelově

Výlet nedělní besídky, Zelov

Roku 1905 na jeho radu přijel jeho bratr Karel Porcházka do Lodži, kde založil knihkupectví, první to české knihkupectví na Rusi vůbec. … Když Národní Biblická Společnost Skotská se rozhodla šířit Slovo Boží na Rusi, byl B. Procházka ustanoven správcem skaldu, z kterého byli čtyři čeští, jeden polský a jeden německý kolportér zásobováni knihami. To je krátký souhrn činnosti muže, který je kazatele svobodné reformované církve české v Lodži.

Procházka, K.(ed.), *Kalendář Ruských Čechů*, Lodž: České knihkupectví a nakladatelství, 1908. s.75-79

Stručná historie stanice Církve Bratrské v Novém Městě pod Smrkem, část I.

Sbor v Novém Městě pod Smrkem, později stanice libereckého sboru, započal svou službu na podzim roku 1945. Bylo to vlastně pokračování služby Svobodného reformovaného sboru v Zelově. Tento sbor v Zelově počal vznikat začátkem 20. století a roku 1905 byl připojen do svazku sborů Svobodné církve reformované v Praze kazatelem A. Adlofem, tehdy jejím předsedou.

Sborový výlet v přírodě Jednoty českobratrské, Zelov

Odtud byli také vysíláni služebníci Slova pro pastýřské vedení. Když skončila druhá světová válka, většina potomků českých emigrantů z doby pobělohorské se vracela zpět do Čech. V několika turnusech (srpen – prosinec 1945) se také vrátili členové sboru Svobodné reformované církve v Zelově se svými rodinami.

Pěvecké sdružení hlas

Reemigrantský sbor Církve Bratrské v Novém Městě pod Smrkem

V Novém Městě se sešla „větší skupina ze zelovského sboru Svobodné církve reformované."[2] „Těžko se mohli

[2] Štěříková, s.361

identifikovat se sborem lidové církve"[3], ve kterém byli také přítomni formální členové. „Ve vzpomínce na zelovské časy se bývalí členové SCR od jednotného evangelického reemigrantského sboru oddělili a založili si vlastní „sbor" Jednoty českobratrské, který byl ve skutečnosti kazatelskou stanicí pod správou sboru libereckého. Mnozí členové ČCE, včetně jeho kazatele, toto rozdělení těžce nesli, zatímco vedoucí zakladatelé nového společenství viděli věc ve své horlivosti jako samozřejmost: *„Za bratra Blažka jsme se rozdělili. Nebyl to hněv. My jsme se s ním měli rádi."* (M.S.)

Hudební skupina Jednoty českobratrské, vedl kantor Jersák, asi 1930, Zelov

[3] Štěříková, s.362

Novému společenství přispěchal na pomoc hned v roce 1948 kazatel Vladimír Pospíšil, který už v letech 1938-1945 působil jako laický kazatel svobodného reformovaného sboru v Zelově. Této čilé skupinky se pak prakticky přidržovali i zelovští baptisté."[4]

Hudební skupina Jednoty českobratrské, vedl kantor Jersák, asi 1930, Zelov

Z historie Jednoty českobratrské v Polsku.

Ze vzpomínek sestry Miloslavy Ranšové

„Mnozí z našich evangelický předků, kteří museli odejít před více než 300 lety do ciziny pro svoji víru, odešli do

[4] Štěříková, s.362

Polska, kde se usadili v Zelově. Okolo roku 1900 přesídlilo odtud na 200 rodin do Lodže. Po krátkém čase se jim počalo stýskat po společných shromážděních. Obrátili se na konsistoř ve Varšavě, aby jim vypomohla kazatelem. Neuspěli však, neboť se tu domnívali vzhledem k poměrné chudobě těchto členů, že by těžko mohli vydržovat vlastního kazatele.

Hudební kroužek v Zelově, kantor Jan Jersák

Později se prostřednictvím časopisu Betanie seznámili se sborem SCR v Praze. Ten jim byl nápomocen při vytvoření vlastního sboru. Jedním z těch, kteří lodžským pomohli byl br. kaz. A. Adolf. Velice jim pomohl, osobně je dvakrát navštívil a povzbudil i potěšil je laskavými slovy, plnými potřebné naděje a bratrským porozuměním. Byla to také pražská církev, která jim vyslala kazatele bratra Bohumila Procházku, pocházejícího z Českého Brodu. Byl požehnáním pro nově se tvořící sbor a všichni byli velice vděčni za tohoto milého bratra. Ve sboru bylo také ustaveno staršovstvo a do něho byli zvoleni bratři Vilém Zaunar, Ludvík Dušík a Adolf Bak. Je třeba říci, že jen někteří z těch, kteří se do Lodže přestěhovali, se tehdy sdružili v tomto sboru. Sbor měl své sdružení mládenců a mladých mužů, sdružení sester a pěvecký kroužek, který řídil br. A. Dušek.

Skupina mládeže - dívek Jednoty českobratrské, Zelov

Kolem roku 1905 se vrátil z lodžského sboru do Zelova br. J. Matějka se svou rodinou a založil zde sbor, který po delší dobu sám spravoval. Zpočátku se shromáždění konala v domě br. J. Pospíšila. Když se duchovní práce začala rozvíjet, sloužil Slovem Božím pomocník br. kazatele B.Procházky, br. K. Knížek. V letech 1908 a 1909 přijížděl z Prahy mladý bratr Fr.Kupec a po tři měsíce v každém roce sloužil sboru s velikým požehnáním. Během jeho služby způsobil Pána probuzení, zvláště mezi mládeží. Sbor se rozrostl a dosavadní místnost sborová nestačil pojmout všechny posluchače Božího slova. Proto bratři pronajali větší místnost na Petrovské ulici č.3. Sbor v Zelově navštěvovali bratři kazatelé A. Adlof, Fr. Urbánek, J. S. Porter a Dr. Albert W. Clark.

Skupina mládeže - chlapců Jednoty českobratrské, Zelov

Ukázala se potřeba mít stálého kazatele. Byl zvolen kazatel František Holeček z Československa, který už před tím sloužil v žyrardovském sboru v Polsku. Pán žehnal svému dílu a tak práce ve sboru rostla a rozmáhala se.

Sbor Jednoty českobratrské v Zelově r.1942, br. Pospíšil, br. Sláma

V roce 1914, po vypuknutí první světové války, byl br. kazatel Holeček vyvezen na Sibiř jako zajatec a mnozí z bratří byli odvedeni na vojnu. To byla pro sbor veliká ztráta. Také sbor v Lodži, který měl již asi 50 členů se úplně rozpadl. Velký dům s nápisem ‚Betanie', který byl v Lodži bratřími postaven, a který měl sloužit potřebám sboru a církve, byl prodán. Práce, která měla tak krásný a požehnaný začátek, úplně ztroskotala. Příčinou nebyla

pouze válka, ale také vážný hřích, který otřásl sborem. Bratřím v Zelově se sice nesnadno pracovalo, ale přece jen z Boží milosti se sbor mohl i během války udržet.

Sbor Jednoty českobratrské v Zelově r.1942, br. Pospíšil, br. Sláma

Po skončení války se br.kaz. Holeček šťastně vrátil domů a ujal se opět práce ve sboru …V roce 1921 začalo vystěhovalecké hnutí a mnoho zemědělských rodin se odstěhovalo do tehdy mladého Československa. Celou tuto akci přestěhování do Československa řídil br. B. Radechovský, farář Evangelické církve v Zelově. Tím vznikla nenahraditelná ztráta v počtu členů ve sboru.
V roce 1927 byl br.kazatel Holeček nucen opustit Zelov a vrátil se do Československa. Důvodem bylo nedostatečné finanční zajištění jeho rodiny. Vedení se ujali bratří, kteří v Polsku zůstali. …Pouze šest rodin se shromažďovalo po osm let. V neděli dopoledne a v pátek večer k modlitbám. …V roce 1937 dal Pán v Zelově probuzení, které zasáhlo všechny sbory, které tam byly. Pán si jako svůj nástroj použil br. St. Vojnovského, kterého poznal br. J. Líbal v Lodži na shromáždění bratří letničních.

Nedělní besídka Jednoty českobratrské v Zelově, r.1942
Učitelé NB (zleva) s.Jersáková, Václavíková, br.Sláma, Vl.Pospíšil, s.Chruscielská Vl.

Br. Vojnovský jezdil do Zelova každou neděli a skrze něho Duch svatý začal mocně obviňovat z hříchu syna br. J. Líbala, Jaroslava, který do té doby žil bez Boha. … Když pak ve velikém pláči činil pokání a vyznal svůj

hřích před Pánem, byla mu dána milost …To, co bratr prožíval, byla tak veliká radost …a jako lavina se rozlévala z jeho srdce. …Druhé mocné obrácení prožil Vladimír Pospíšil. Těžký zápas o víru prožíval několik dní. Pak během nedělního shromáždění pocítil takovou radost, že musel vystoupit a celému shromáždění vydal svědectví, že i jemu Pán Bůh odpustil hříchy.

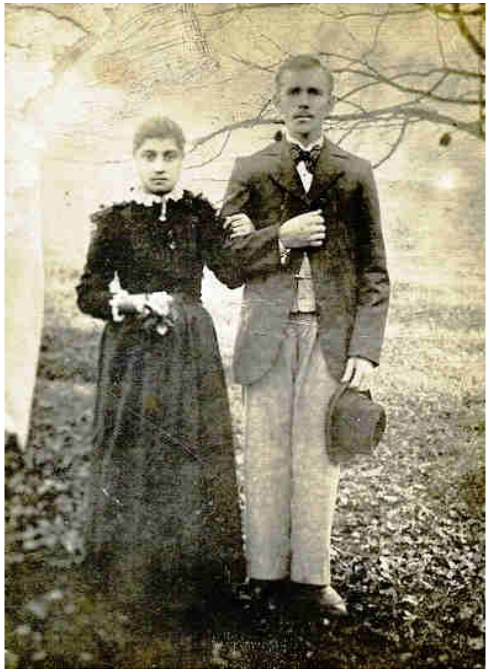
Nedělní besídka Jednoty českobratrské v Zelově, 1942-43

Duch Boží tak mocně působil, že celé shromáždění plakalo a mnozí, zvláště mladí s velikým pláčem vyznávali své hříchy. … Touha po Božím slovu byla veliká. Shromáždění se konalo každý den a trvalo 3-4 hodiny. V tomto roce 1937 navštívil Zelov misionář Josef Jersák z Německa, a celý týden, každý večer pořádal evangelizační shromáždění. … Stará modlitebna již byl malá, aby se do ní vešli všichni, kteří se radovali ze spasení. Ale Pán, který je Předivný pomohl. Bratr Josef Líbal u svého domu postavil novou, větší a pohodlnější modlitebnu. … Ve sboru začal znovu pracovat pěvecký kroužek, sesterský kroužek a mládež. Nedělní škola měla až 40 dětí. Br. Vladimír Pospíšil byl od Pána obdařen darem vykládání Slova Božího. Tak ho bratří starší sboru poslali do kazatelské školy, která byla ve Varšavě. Bratr Jaroslav Líbal nepřekypoval tělesným zdravím, ale až do své smrti vložil všechny své schopnosti i sílu do služby v díle Páně.

Br.Josef Pospíšil ve vojenském vlevo, 7 let na vojně v Taškentu

V roce 1939 přišla válka. Mnozí z mládeže byli odvezeni na práci do Německa. Br. Vladimír Pospíšil se však dostal do kazatelské školy v Hamburku. Po dobu války život ve sboru slábl, ale nezanikl. … Poválečná doba přinesla mnoho změn v Zelově. V roce 1945 téměř všichni členové našeho sboru se přestěhovali do Československa. V Zelově zůstalo jen několik jednotlivců, kteří se stali členy Bratrské jednoty baptistů nebo Evangelické církve reformované.

Br.Pospíšil Josef 21.1.1877-11.7.1960 se svojí manželkou Alžbětou 1882-29.3.1916 rodiče našeho dlouholetého kazatele Vl.Pospíšila

Většina z přistěhovaných do Československa se usídlila v Nové Městě pod Smrkem, kde založila vlastní sborovou stanici pod administrací br. kazatele Josefa Cvrčka. Nyní je tento sboreček součástí libereckého sboru a slouží mu br. kazatel Vladimír Pospíšil. Ostatní pak jsou roztroušeni po mnoha místech naší vlasti.“[5]

Br.Pospíšil Josef se svou druhou manželkou Karolínou před svým domem v NMPS (otec br.kaz. Pospíšila Vladimíra - též sloužil slovem)

Vzpomínky sestry Miloslavy Ranšové byly zveřejněny v článku: *Z historie Jednoty českobratrské v Polsku*, in: Bratrská rodina 5, 6-7/1977

---

[5] Bratrská rodina, 1977, s.70-71, 95-96

Baptisté mezi námi

V současné době do našeho společenství Církve bratrské v Novém Městě pod Smrkem patří také několik členů Bratrské jednoty baptistů. Práce baptistů a SCR v Polsku běžela paralelně vedle sebe. Proto na doplnění uvádím i střípky z historie zelovského baptistického sboru.

Dechová kapela u baptistů, Zelov

„V první řadě je třeba zmínit opět učitele Karla Kulhavého. Narodil se v roce 1820 v Čermíně, ale v roce 1843 přišel do Faustynova a potom do Kučova, kde tedy učil děti a také konal shromáždění dospělých, neboť farář sem pouze dojížděl. Byl zřejmě pilný a měl plnou důvěr zelovského faráře Mozese, neboť ten jej chválil a při několikeré žádosti o uvolnění z učitelského místa Kulhavého vždycky přemluvil, aby zůstal. V roce 1868 však již učitelem není, ale je hospodářem v Luszczanowicích a v tomto roce také sděluje staršovstvu zelovského reformovaného sboru, že je jinak věroučně orientován. I tehdy farář Mozes nabádal zelovské, aby byli trpěliví a neunáhlovali se v jednání, v květnu 1869 však sděluje konzistoři, že Kulhavý přešel k “anabaptistům", kteří jsou v Kurowku, a že koná ve svém domě shromáždění, na která chodí z Kučova 3 rodiny – Jana Pospíšila, Pavla Tomeše a Jana Kouteckého. Po několika měsících baptista Kulhavý koná shromáždění i v Požděnicích a na podzim i v Zelově. Wójt Rejchrt v tomto roce oznamuje, že v Zelově a okolí je 13 baptistů. O rok později se už jejich počet zvětšil o rodiny Karla Jersáka, Karla Dedeciuse, Samuele Pospíšila, Matěje Jersáka, Karla Pospíšila a dalších sympatizantů, kteří ještě nebyli pokřtěni ponořením. Podle Bednarczyka a Kupsche byl prvním Čechem, který se nechal v roce 1870 pokřtít ponořením na vyznání víry Karel Kulhavý a potom v roce 1872 Karel Jersák a Karel Dedecius. Vztahy Čechů a baptistů v Kurowku však nezůstaly neproblematické. Karel Kulhavý měl vlastní představy a názory, mnohdy svérázné, které s kurowskými neladily. Šlo o samostatné vedení českých baptistů, křest trojím ponořením, ba ani v názoru na křest dětí a jejich účast při Večeři Páně se Kulhavý s kurowskými nepohodl. Většina českých baptistů stála však na straně kurowských bratří, nepodpořila Kulhavého, který byl ze sboru vyloučen a vrátil se do církve reformované. Čeští baptisté se stali stanicí kurowského sboru. V roce 1878 přešel k baptistům člen

staršovstva reformovaného sboru Josef Němeček a s ním skupina osob, v roce 1882 se baptisté zvětšili o dalších 60 členů. Tato situace nebyla samozřejmě jednoduchá, vznikala řada různých neporozumění, rozbojů, napětí i obav. Jedna strana obviňovala druhou z toho, že nejsou znovuzrození a obrácení a naopak zase, že jsou bludaři a blouznivci.

Skupina baptistů kolem kazatele V.Volanského, Zelov

Česká baptistická shromáždění se konala nejprve v domě Karla Dedeciuse v Požděnicích, ale i v dalších rodinách a sloužili při nich bratři Pujmon a Karel Jersák. V roce 1874 byla pronajata pro shromáždění v Zelově místnost v domě wójta Gesiorowského a bylo rozhodnuto, aby čeští baptisté měli vlastního kazatele. Stal se jím Karel Jersák, který byl ordinován Gottfriedem Friedrichem Alfem. Jak počet baptistů rostl, bylo třeba uvažovat o vlastní modlitebně. Bylo koupeno menší hospodářství, 7 ½ morgu pole s lesem a velkou starou chalupou, ve které byla dříve textilní barvírna. 600 rublů na koupi bylo vybráno při sbírkách mezi českými a německými baptisty, 400 rublů bylo vypůjčeno a půjčovali i lidé, kteří nebyli baptisty, ale chtěli vybudování modlitebny podpořit.

V roce 1884 se v Zelově usadil mladý absolvent hamburského semináře J.Hart. Mladší, vzdělanější a výřečnější kazatel se některým členům sboru zalíbil víc než jednodušší Karel Jersák, takže v roce 1885 bylo rozhodnuto ustanovit kazatelem v Zelově Harta. Kazatel Jersák zarmoucen odešel ze Zelova do Lodže, ale i zde pokračoval v kazatelské službě a založil zde nový sbor. S nástupem nového kazatele došlo k formálnímu ustanovení samostatného sboru v Zelově. Slavnostním kázáním na text Ef 2,20-22 sloužil kazatel Ondra. Po kázání byly přítomným členům zopakovány hlavní články vyznání víry a poté, když povstali a potvrdili, že ve sboru budou jednat podle Božího slova byl sbor konstituován se 108 členy. Současně bylo také dohodnuto, že němečtí baptisté z okolí budou patřit do sboru v Kurowku, zatímco všichni Češi se připojí ke sboru v Zelově. Velice brzo však začalo docházet mezi novým kazatelem a sborem ke sporům. Hart zavedl přísnou kázeň – chlapci a dívky nesměli být společně, stejně tak vdovy a vdovci, po trojím napomenutí i za malichernosti byli členové sboru vylučováni, došlo i k nedohodě mezi kazatelem a sborem ve věci jeho platu. Spory vyrcholily tím, když kazatel Hart zamkl modlitebnu a 6 měsíců se v ní nekonala shromáždění. V

roce 1890 Hart ze Zelova odešel do Hamburgu, kde se stal adventistou.

Zelovský sbor požádal bratra kazatele Jersáka, aby se vrátil. Ten však, maje trpké zkušenosti z posledního roku v Zelově, odmítl a dále se věnoval slibné misijní práci v Lodži. Zelovským nezbývalo nic jiného, než si sloužit sami. Bratři Pavel Čáp a Josef Volanský založili v té době nedělní školu pro děti a sdružení mládeže. Pod vedením Josefa Volanského byl také založen pěvecký sbor.

Na podzim roku 1891 požádal sbor bratra Jana Pospíšila z Michalovky na Volyni, aby se stal jejich kazatelem. Ten nabídku přijal a dne 11. listopadu téhož roku byl uveden v Zelově do kazatelské služby. Za jeho působení sbor duchovně ožil a byla vybudována nová modlitebna, sloužící baptistům v Zelově dodnes. Kazatel Pospíšil, v době svého působení v Zelově, prospěl českým baptistům i tím, že vydal svým nákladem oblíbený zpěvník "Harfa siónská". Po celou dobu jeho práce sbor duchovně rostl, a proto po jedenácti letech jeho působení, bylo s lítostí přijato jeho rozhodnutí, odejít na Volyň, do Mirotína.

Dříve však, než bratr Pospíšil odešel, přijal povolání za kazatele zelovského sboru průkopník baptistické práce v Čechách, bratr August Meereis. V říjnu 1902 předal bratr Pospíšil ve shromáždění sboru svému nástupci sborovou bibli se slovy: "Tuto svatou knihu ti předávám, čti v ní a studuj Písma svatá, vzdělávej se v ní a nikdy od ní neodstupuj." V době svého působení v Zelově se bratr Meereis obzvlášť věnoval nedělní škole, kam chodívalo 80 až 120 dětí, někdy i více. Mnozí z nich na něj dlouho a rádi vzpomínali. 30. září 1906 se bratr Meereis se sborem rozloučil a odjel s rodinou do USA, do Texasu, kde pokračoval v misijní práci. Tolik tedy o počátcích a prvních letech existence prvního českého baptistického sboru.

Počátky českých baptistů tedy nejsou kupodivu ani v Čechách či na Moravě, ani třeba v USA , jak by se snad dalo čekat, ale mezi potomky českých exulantů v Polsku. Český baptistický sbor v Zelově žil intenzivním duchovním životem až do konce 2.světové války, kdy téměř všichni jeho členové reemigrovali do ČSR. Zde, v "zemi otců" založili dva sbory – v Liberci a v Šumperku, ale stopy po nich nebo jejich potomcích lze nalézt ve většině sborů Bratrské jednoty baptistů v ČR."

J.Bistranin, Převzato z:
http://granosalis.cz/hosting/notabene/article.php?sid=55

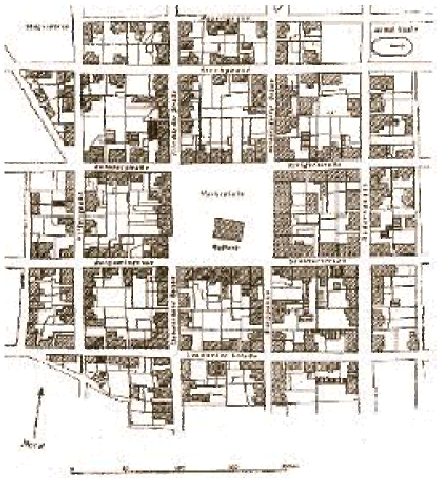
Modlitebna baptistů v Zelově z roku 1879

Nové Město pod Smrkem 1945 – 2005

Z historie Nového Města pod Smrkem

V dávných dobách vedla zdejším územím důležitá obchodní cesta do jedné z nejstarších obcí Frýdlantska – Ludvíkova, později do Hejnic a do Žitavy a dále do vnitrozemí. Na úpatí Rapické hory snad stávala obec Schickenwalde či Schadewalde, zničená za husitských válek. Jisté je, že ještě před založením Nového Města zde bylo slabé osídlení.

V okolí Měděnce a Rapické hory se již v polovině 16. století těžil cín. … Horníci … bydleli v blízkosti cínových dolů a v Ludvíkově. Odtud se stále více stahovali k dnešnímu Novému Městu pod Smrkem. Dolování se neustále rozvíjelo, a tak tehdejší majitel frýdlantského panství Melchior z Redernů založil v roce 1584 mezi Lomnickým a Červeným potokem pro havíře horní městečko. Zvané Böhmisch Newstatt (České Nové Město). …

Dne 30. března 1592 udělil zakladatel městečku znak a různé výsady, které v roce 1604 znovu potvrdila Kateřina z Redernů a po ní další majitelé. …

Na svazích Jizerských hor bylo v průběhu doby založeno přes čtyřicet štol. … Těžaři si podle možností kupovali podíly, zvané luxy. Podíl na dolech měl kupříkladu lipský lékař Paul Luther, syn reformátora Martina Luthera. … Za třicetileté války, kdy byla zdejší oblast pustošena průchody císařských i švédských vojsk, začalo hornictví upadat. Protestantské obyvatelstvo odcházelo do Lužice, Slezska a Saska. V blízkosti hranic vznikaly nové osady, kde většinou žili exulanti z frýdlantského panství. … Poslední zpráva o dolování je z roku 1858. …

Nové Město pod Smrkem dnes

Vývoj pojmenování města

Při svém založení dostalo od Melchiora z Redernů jméno Böhmisch Newstatt, které bylo po třicetileté válce

zkráceno na Neustadtl. To si podrželo do počátku tohoto století. …V roce 1901 byl Neustadtl přejmenován na Neustadt an der Tafelfichte. České označení Nové Město pod Smrkem bylo používáno po roce 1945. Na rozlišení od jiných Nových Měst bylo přidáno označení „pod Smrkem“, podle hory, na jejímž úpatí se rozkládá. Hora vděčí za své jméno mohutnému smrku, který stával na jejím vrcholu. Zde také probíhaly zemské hranice mezi Čechami, Slezskem a Saskem. Albrecht z Valdštejna dal umístit na stromě v roce 1682 desku, kterou o deset let později nový majitel frýdlantského panství Matyáš Gallas doplnil iniciálami svého jména M.G.G.. Od té doby se vžilo označení Tafelfichte (smrk s tabulí). Strom stál na vrcholu hory do roku 1790, kdy byl za bouře vyvrácen a na jeho místo byl umístěn sloup.

Nové Město pod Smrkem, pohled na Smrk

Použitá literatura:
Horáková, L. PhDr.: *Z dějin* města, in: Sborník *Čtyři sta let Nového Města pod Smrkem 1584-1984*, MNV NMPS, 1984, s.4-20

Stručná historie stanice Církve Bratrské v Novém Městě pod Smrkem, část II.

Je radostné vzpomínat na bratrskou soudržnost a lásku tohoto sboru, kterému roku 1937 dal Pán Bůh v Zelově prožít mimořádné probuzení. Bratři nechtěli být rozděleni ani po návratu do Čech, i když podmínky doby tomu nahrávaly. Svědčí to o jejich pokorném nesení závazku lásky Kristovy a zodpovědné službě svým nejbližším i světu.

Nedělní besídka ve starém shromáždění ve Dvořákově ulici v NMPS. asi 1949

Pro obecenství u Božího slova a sborovou činnost jim byla od městské správy nabídnuta možnost společného obecenství s bratry Českobratrské církve evangelické v uprázdněném kostele. Tento návrh byl po dobu rozběhu přijat, ale ukázal se jako neschůdný pro rozdílné teologické důrazy.

Celý sbor před sborovým domem ve Dvořákově ulici, NMPS, asi 1950

Náš sbor, tehdy 25 – 30 členný, se na popud sestry Ranšové začal shromažďovat doma po rodinách. Vedením byl pověřen bratr Miroslav Sláma a administrátorem bratr kazatel Josef Cvrček z Prahy, který byl tehdy tajemníkem Rady Jednoty Českobratrské. Tak byl náš sbor zahrnut do svazku této církve.

Když projevila zájem o spolupráci asi 10-ti členná skupinka bratří a sester z Bratrské jednoty baptistů, bylo již prostorově neúnosné scházení po rodinách a sbor si najal malý rodinný domek. Od počátku měl sbor také kroužek dětí nedělní besídky a také pěvecký sbor.

Část dětí nedělní besídky před sborovým domem v NMPS

Pán Bůh ze své milosti této práci žehnal a tak přibývalo nových členů i dětí v rodinách. Vyvstala potřeba prostornější modlitebny. Proto v roce 1949 bratři vyhlédli a zakoupili dům v Havlíčkově ulici 787, kde býval restaurační sál. Po drobných úpravách se roku

1950 sbor do tohoto domu přestěhoval a po příležitostných rekonstrukcích v něm dosud vede svou činnost.

Sborový výlet z NMPS na Ještěd - stará budova

Po ustavení sboru v Liberci byl sbor v Novém Městě pod Smrkem přidružen k libereckému jako samostatná stanice. Po kazateli Cvrčkovi byl administrátorem sboru kazatel Pravdomil Enoch Dostál z Benátek nad Jizerou. Když se v roce 1948 bratr Vladimír Pospíšil s manželkou, rozenou Jersákovou, vrátil z Plané u Mariánských lázní, kde působil jako laický kazatel, do Nového Města pod Smrkem, byl Radou církve pověřen vedením této samostatné stanice. Už roku 1937 byl bratr Pospíšil sborem ze Zelova vyslán na teologické vzdělání do Varšavy, s výhledem služby v tomto sboru. Válka způsobila, že studium ve Varšavě bylo přerušeno a tak pokračoval ve studiích v Hamburku.

Br. kazatel Vladimír Pospíšil, Zelov

Po rozbombardování Hamburku bylo i zde studium přerušeno a dokončoval ho až po válce v Praze za

pomoci Rady Jednoty Českobratrské a při příležitostných seminářích na teologické evangelické fakultě.

Byl veden Duchem svatým k tomu, aby byl věrný v mále, a tak nepřijal úkol být správcem většího sboru, kam ho chtěla Rada poslat, ale vrátil se mezi své ze Zelova, kde jej očekávali a vděčně přijímali jeho službu.

Br. kaz. Vladimír Pospíšil s manželkou Martou, Havlíčkova ulice

Bratr Vladimír Pospíšil přijal a ponechal si po celý svůj život pavlovský způsob služby při zaměstnání a to i tehdy, když byl na žádost a doporučení staršovstva v roce 1970 ordinován za kazatele (tehdy už Církve bratrské). Tak se stal druhým kazatelem libereckého sboru, vedle kazatele Miroslava Peslara, se všemi právy a povinnostmi pastýřské služby na samostatné stanici.

Tuto službu vykonával věrně až do roku 1987, kdy se v 75 letech s aktivní službou se sborem rozloučil a předal ji svému synovci, Drahomíru Pospíšilovi. Službu slovem a svátostmi však dále vykonával až do doby, kdy jej Pán Bůh odvolal na věčnost, a to roku 1994.

Sborová fotografie před modlitebnou v Havlíčkově ulici, asi 1950

Ještě na podzim 1993 převládaly ve sboru starosti o zajištění hodnotné pastýřské služby, a tak byl vznesen požadavek na Radu CB o možnost dosazení nového kazatele. Rada CB vzala tento požadavek na vědomí a sdělila možnosti a podmínky, které by bylo třeba splnit.

Společný výlet sborů JČB NMPS a Liberec, asi 1950

Působení sboru se misijní službou bratra Miroslava Slámy rozšířilo na dvacetikilometrový okruh frýdlantského výběžku, i na obce jako jsou Jindřichovice pod Smrkem, Srbská, Bulovka, Pertoltice, Višňová a Frýdlant, odkud se bratři a sestry podle věku a možností účastnili společných shromáždění.

Sbor se nyní schází pravidelně dvakrát v neděli (dopoledne a odpoledne), v týdnu pak k biblické a modlitební hodině. Mládež se schází každý pátek. Členská základna se od padesátých let pohybovala mezi 40 – 50 právoplatnými členy, jejich dětmi a hosty. Žádný velký početní růst sbor nezaznamenal. Většinou je doplňován z vlastních řad. V současné době má náš sbor 31 právoplatných členů. Někteří odešli do charismaticky orientovaných společenství, které v naší oblasti vznikly, dospělé děti z našich rodin většinou odcházejí za prací do výhodnějších životních podmínek, ne vždy zůstávají v obecenství věřících. Tak jen vzpomínáme na příklad tichosti, pokory a skromnosti našich otců, kteří pro víru v Pána Ježíše Krista dovedli mnohé opustit a zůstat tak ve svobodě povolání dětí Božích.

Vycházka do přírody sboru v NMPS, snad Májovka

Dále zůstáváme v očekávání na Hospodina, Pastýře pastýřů, jako toho, který započal toto dílo, a který má moc ho zachovat a také rozhojnit ke své slávě.

Volně redakčně zpracováno na základě článku Drahomíra Pospíšila ve sborníku CB Liberec 1945-1948.

Vzpomínka na Miroslava Slámu (10.4.1912 – 2.2.1996)

Navazuji na začátky práce v Novém Městě pod Smrkem. Manžel se velice angažoval, měl velký zájem o lidi ze světa, jezdil po okolních vesnicích, svědčil a zval do shromáždění lidi, čímž získal několik rodin i členů, takže se sboreček začal rozrůstat, díky Pánu.

Miroslav Sláma

V zimě i v létě byl pořád na cestách na kole. Když nebyl v práci, všechen volný čas věnoval službě Pánu. Jezdil i do Jablonce a v okolí Liberce na kole, i tam získal duše. Rád navštěvoval nemocné v nemocnicích i po domech, byl velký modlitebník. Ráno vstával ve 4 hodiny ve všední dny, aby se modlil. Práce začínala v 6 hodin.
S Vladimírem Pospíšilem byli nerozluční kamarádi, občas také společně vyrazili někam na kolech na návštěvu. Občas se také pohašteřili a třeba jeden druhého šel v noci odprošovat, neměli klid a nemohli spát, modlili se a odpustili si a vše zase bylo v pořádku.
Jsme jenom lidé, nikdo není dokonalý. Takový je život a tak to má být.

Pěvecký sbor v NMPS uvnitř modlitebny - foceno v naprosté tmě pomocí magnéziového blesku a otevřeného fotoaparátu, asi 1950

Když jsme jezdili do Zelova, vždy evangelický farář přišel za námi, jestli by manžel vzal službu slovem Božím místo něho a tak on posloužil. Taktéž to bylo u bratří baptistů, rád posloužil kde mohl. Miloval velice Bibli, někdy ji pusinkoval a měl ji vždy s sebou.

Jako člověk měl také i své slabiny a nedostatky. Neměl žádné vzdělání, ale nadání posloužit slovem Božím měl, zdědil to asi po dědečkovi Líbalovi, a je to i dar Boží. Vyrůstal jako sirotek, takže vzdělání se mu nedostalo, ale náš dobrotivý Pán ho jednoho dne přijal za své dítko a on svůj další život sloužil Pánu, jak dovedl a jak mu to Bohem bylo dáno.

Na svého manžela vzpomněla sestra Stanislava Slámová.

Sbor před modlitebnou v Havlíčkově ulici v srpnu 1955, NMPS

Sborový zpěv, mládež, besídka

Slávek Ranš

Jestliže si připomínáme sto let práce a služby pro Boží království je jistě na místě alespoň krátce vzpomenout i na ostatní složky sborové práce, jako je nedělní besídka, mládež, sborový zpěv.

Mužský pěvecký Sbor, NMPS, asi 1960

Rád bych připomenul tetičku Ranšovou, která vedla nedělní besídku s láskou po dlouhá léta. Později se vedení besídky i mládeže ujal Drahoš Pospíšil a řada dalších pracovníků, kteří zde obětavě sloužili.
Pokud se sborového zpěvu týče, už v Zelově mu věnovali patřičnou pozornost, o čemž svědčí dobové fotografie. Byl to nejen smíšený pěvecký sbor, ale i

mužský a ženský sbor. Dokonce i hudební skupina, kterou po dlouhá léta vedl kantor Jersák. Tato činnost se krátce po návratu do Československa obnovila i v Novém Městě pod Smrkem a mohla tak obohacovat službu Slovem Božím.

Ženský pěvecký sbor, NMPS, asi 1960

Je na místě vzpomenout br. Drahomila Pospíšila, který se této služby s ochotností ujal. Nadšení a zápal do práce nahrazovaly nedostatek notovaných písní. Ty se proto opisovaly ručně a ručně se vázaly do zpěvníků. Různé sborové slavnosti či společné sborové výlety byla obohaceny i hrou na hudební nástroje (kytary, mandolíny). Hlavně o silvestrovských slavnostech, které běžně trvaly přes půlnoc, se program zpestřoval hraním duchovních písní.

Po bratru Drahomilovi se jistý čas vedení zpěvu věnovala učitelka hudby, s.Alice Piosecká a br.Andrš. Br. Drahomil si po létech vychoval svého nástupce v br. Josefu Ranšovi, který se vedení pěveckého kroužku věnoval se stejnou pečlivostí. Nacvičené písně bylo možno slyšet nejen na nedělním shromáždění, ale i při různých příležitostech (svátky, pohřby), i na různých místech naší republiky, i v Polsku při sborových zájezdech. Sborových zájezdů se službou jsme v Novém Městě absolvovali celou řadu a vždy jsme cítili, že i takovéto akce do sborového života patří a slouží k našemu sblížení a osvěžení.

Smíšený pěvecký sbor, Havlíčkova ulice, NMPS, asi 1960

V roce 1971, když se Ranšovi odstěhovali do Liberce, získali jsme nového dirigenta – br. Slávka Pospíšila. Jeho zásluhou bylo, že se v té době velice rozšířil pěvecký repertoár, který čítal na 300 písní. Mohli jsme tak sloužit zpěvem až pod Tatrami u bratří Slováků.
V roce 1993 se br. Slávek rozhodl ukončit vedení pěveckého kroužku a po nějakém čase se tohoto úkolu ujala s. Jarmila Hradcová. K nácviku písní jsme se scházeli dvakrát měsíčně a zpívali o nedělích a slavnostech.

Nedělní shromáždění v Havlíčkově ulici, NMPS, asi 1953

V současné době se zpěváci také scházejí, ovšem nepravidelně. Slouží se pouze o důležitých slavnostech z repertoáru, který máme již nacvičený. Mám však za to, že tento druh služby do společných shromáždění patří a věřím, že nejsem sám, komu sborový vícehlasý zpěv při shromážděních chybí.

Nedělní besídka před sborovým domem, NMPS, asi 1953

Čtyřicetileté jubileum sboru Církve bratrské v novém Městě pod Smrkem

28. září 1986

„Bratr Sláma vzpomíná na začátky. Bylo to zprvu v rámci Církve českobratrské evangelické za bratra faráře Blažka.

V roce 1946 došlo k rozdělení. Nic nového, už ze Zelova jsme byli členové Jednoty českobratrské.

Sborová fotografie před modlitebnou v Havlíčkově ulici, asi 1960

Byly to slabé začátky. Scházeli jsme se po domácnostech. V té době k nám dojížděl kolportér bratr S. Hejzlar. V Liberci v téže době vznikl sbor. Kazatele nebylo ani v Liberci, ani v novém Městě pod Smrkem. Rada naší církve hledala řešení. Určitou dobu administroval bratr kazatel Cvrček z Prahy. Zanedlouho pak na liberecký sbor přišel bratr kazatel J. Pokorný. Mladý, šikovný bratr. Sbor v Novém Městě se pak stal stanicí libereckého sboru. Bylo nás v novém Městě zapáleno pro dílo Boží několik bratří. Bratr Vladimír Pospíšil dokončoval studie – Varšava, Hamburg, Praha (1941 – 1944), pak se oženil s Martou Jersákovou a bydleli přechodně v Plané u Mariánských Lázní (1946 – 1948). Bratr kazatel Pokorný, nezkušený, nabral si několik funkcí na ONV Liberec, pak se toho zalekl a odešel z kazatelské služby. Mezitím zemřel bratr kazatel Cvrček. V úvahu pak přišel bratr Peslar z Jilemnice. Radou byl schválen a pověřen za kazatele v Liberci.

Část sborového zájezdu do Polska, v červenci 1971

V té době (1948) se bratr kazatel Vladimír Pospíšil nastěhoval do Nového Města pod Smrkem. Ochotně se práce na tomto sboru ujal. Získali jsme domek pro naše pobožnosti a za čas jsme našli něco výhodnějšího. V té době se nás ujal bratr Hodek z Rakovníka. Byl pokladníkem našeho ústředí. Finančně nám hodně

pomohl. Zařídil nám celý interiér. Také při každé návštěvě nám sloužil. Bratr kazatel Peslar sloužil v Liberci až do svého důchodu. V Novém Městě sloužil povětšině bratr Vladimír Pospíšil. Bratři starší se obrátili na radu, aby bratr Vladimír Pospíšil byl ordinován za řádného kazatele naší církve. Tak se také stalo (1970).

Mládež o vánocích 1972

Během těch let získali jsme několik pěkných rodin. Ovšem jsme venkovský sbor. Mladí, když dorostou, obvykle touží po velkoměstském životě. Věříme, že i tento úsek práce v Pánu nebyl marný. Že ještě jsme zde, je to nezasloužená Boží milost.“[6]

Ze sborového zájezdu na Těšínsko v červenci 1974

Chronologický přehled týkající se počátku práce v Polsku, zvláště v Zelově až do současnosti[7]

1898 Bohumil Procházka se ve věku 18 let odebral z Českého Brodu do Žyrardova u Varšavy v tehdejším ruském Polsku, kde byla početná kolonie Čechů. … Zde začal sloužit

[6] Kronika CB v novém Městě pod Smrkem
[7] Štěříková, s.446-448, Kalendář ruských Čechů, 1908, s.78

Božím slovem a se službou evangelia zajížděl k obdobným skupinám věřících českého jazyka v Lodži a Zelově (v Zelově s okolím bylo přes 4000 Čechů). [8]

1899 Alois Adlof, kazatel SCR, navštívil na své misijní cestě mimo jiné Žyrardov, Lodž, Zelov. Zde poznal Procházkovu úspěšnou činnost a doporučil mu doplnění biblického vzdělání (1900-1902 dvouleté studium na biblické škole v Neukirchen).

Ze sborového zájezdu na Těšínsko a na Slovensko (V.Tatry, Bardejov), 1976

[8] Sborník CB, s.214

1900 Bohumil Procházka organizoval sbor SCR v Lodži.

1903 Bohumil Procházka v Lodži ordinován Adlofem a Clarkem za kazatele (v Lodži zůstal až do roku 1915).[9]

Návštěva liberecké mládeže u nás na podzim 1974

1905 V Lodži se usadil bratr kazatele Bohumila Procházky Karel Procházka, který tu založil české knihkupectví.
V Zelově vzniknul sbor SCR. Z lodžského sboru se vrátil do Zelova br. J.Matějka a

[9] Sborník CB, s.214

založil zde sbor, který po delší dobu sám spravoval. Shromáždění se konala v domě J. Pospíšila. Slovem posléze začal sloužit K. Knížek, pomocník br. kazatele Bohumila Procházky.
Na pozvání kazatele Bohumila Procházky byl do Polska pozván ve věku 31 let František Hruda. Byl přijat za kazatele SCR a 10. října mu byl svěřen sbor v Žyrardově.[10]

Výlet s nedělní besídkou

[10] Sborník CB, s.193

1906 Bohumil Procházka začal v Lodži vydávat „Českoruské listy“. Kromě toho byl správcem skladu Skotské biblické společnosti.

Svatebního obřadu učitele nedělní besídky Vládi Vika a Hany Pospíšilové se zúčastnila téměř celá nedělní besídka - 1.října 1977

1907 Dr. Albert W. Clark navštívil v srpnu Lodž, Zelov i Žyrardov.[11]
26. června 1907 zemřel ve věku 24 let Karel Procházka, redaktor „Kalendáře Ruských

[11] Kalendář ruských Čechů, 1908, s.75

Čechů", bratr kazatele Bohumila Procházky.[12]

1908-1909 V Zelovském sboru SCR působil tři měsíce v roce mladý bratr František Kupec z Prahy.

1910 Kazatel František Hruda odchází z Žyrardova sloužit do Čech.[13]

Nedělní besídka s vedoucím br.Drahošem 1984

1911 Kazatel František Holeček poslán ve věku 25 let z Prahy do sboru v Žyrardově v ruském Polsku, odkud dojížděl do Lodže i do Zelova (studium na biblickém ústavu v St.Chrischoně v letech 1907-1911)[14].

1912 V Zelově se 26. května narodil budoucí kazatel Vladimír Pospíšil.[15]

Návštěva sboru CB z Písku u nás 22.6.1986 spolu s br.kaz.Hojkou (úplně vpravo)

[12] Kalendář ruských Čechů, 1908
[13] Sborník CB, s.193
[14] Sborník CB, s.192
[15] Sborník CB, s.213

1913 Do Zelova se přistěhoval český kazatel František Holeček, který do té doby působil v Žyrardově a do Zelova jen dojížděl. Převzal práci v SCR a vedení sboru v Zelově.

1914 Při vypuknutí války byli někteří Češi internováni a odvezeni na Sibiř. Mezi nimi byl i kazatel SCR František Holeček. Sbor v Lodži postupně zanikl.

Sbor před modlitebnou v Havlíčkově ulici, 2003

1918 Kazatel Holeček se vrátil z Ruska k rodině a sboru v Zelově (Služba do roku 1923 při plném civilním zaměstnání).[16]

1919 Mění se oficiální název církve ze Svobodné církve reformované (SCR) na Jednotu českobratrskou (JČB).

Sborový den v Jablonci nad Nisou, 2004

1927 Kazatel Holeček byl nucen se vrátit zpět do Čech. Zelovský sbor JČB se v důsledku reemigrace zmenšil natolik, že nemohl kazatele uživit. Vedení sboru v Zelově se

[16] Sborník CB, s.192

ujali bratři, kteří v Polsku zůstali (J. Líbal a J. Pospíšil)

1937 V zelovském sboru JČB došlo ve spojení s návštěvou letničního kazatele St. Vojnovského z Lodže k probuzení. Přibývalo členů. Obrácení zde prožili Jaroslav Líbal, syn J. Líbala a Vladimír Pospíšil, kteří se ujali dalších evangelizačních shromáždění. Br. Vladimír Pospíšil byl vyslán na teologické studium do Varšavy.
Zelov navštívil evangelista Josef Jersák.

Loučení s br. kaz. Hofmanem v Havlíčkově ulici, podzim 2004

1938-1945 Vladimír Pospíšil byl laickým kazatelem v Zelově.[17]

1941-1944 Vladimír Pospíšil po vypuknutí války pokračoval se studiemi v Hamburku.

Zájezd do Benátek nad Jizerou

1945 25.března podepsali zástupci zelovských a lodžských Čechů žádost o umožnění reemigrace a poslali ji do Košic prezidentovi ČSR. Od srpna do prosince probíhala živelná

[17] Sborník CB, s.213

reemigrace. Na podzim začíná nová práce přestěhovaného sboru JČB v Novém Městě pod Smrkem pod administrací kazatele Josefa Cvrčka (Praha Smíchov).

1946-1948 Vladimír Pospíšil byl laickým kazatelem v Plané u Mariánských lázní.

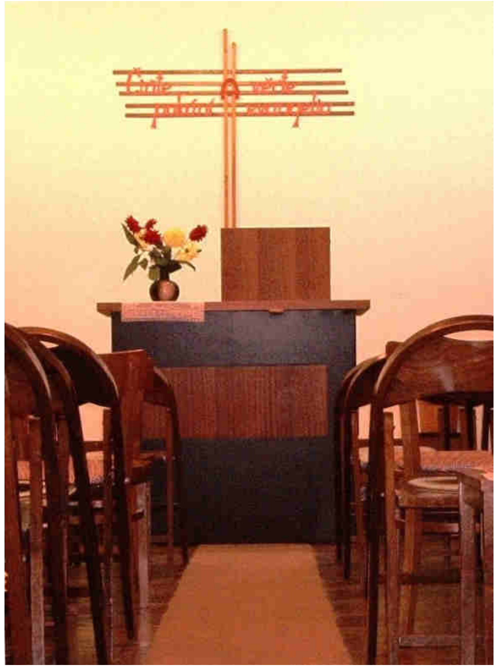
1947 Sbor v novém Městě pod Smrkem byl přidružen jako stanice libereckého sboru.

Budova bývalého shromáždění ve Dvořákově ulici, současný stav

1948 Vladimír Pospíšil se stal laickým kazatelem v Novém Městě pod Smrkem.[18]

1950 Sbor se přestěhoval do nově koupeného domu v Havlíčkově ulici.
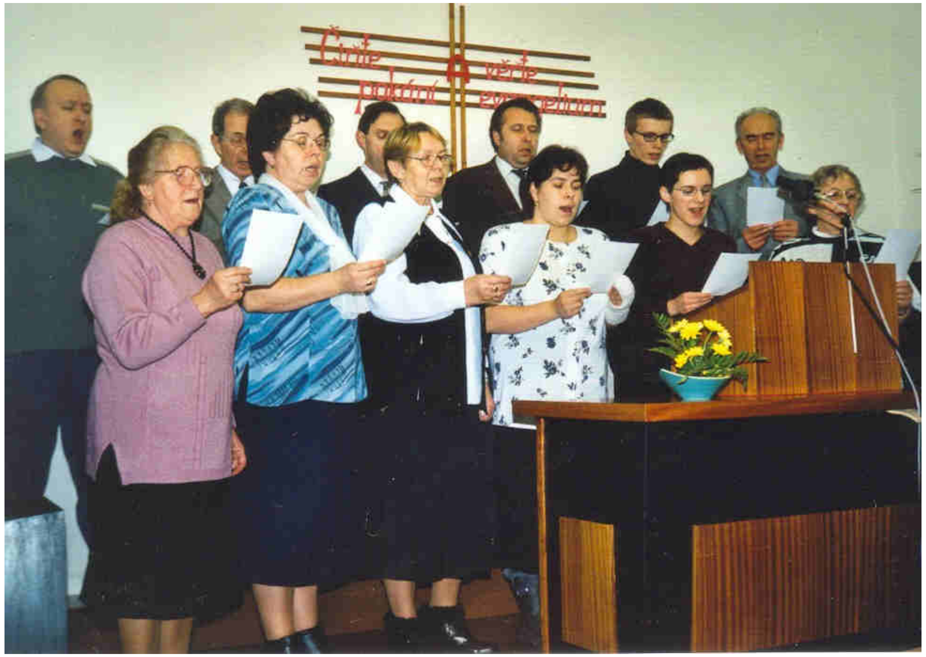

Současný interiér modlitebny

1967 Mění se oficiální název církve z Jednoty českobratrské (JČB) na Církev bratrskou (CB).

[18] Sborník CB, s.213

1970 Vladimír Pospíšil byl na doporučení staršovstva ordinován za kazatele CB.

Současný sborový zpěv

1987 14. června Vladimír Pospíšil v 75 letech oficiálně odešel z činné služby[19]. Po bratru Vladimírovi nastoupil do aktivní služby jeho synovec Drahoš Pospíšil

1993 Vznesen požadavek do Rady CB o dosazení nového kazatele.

1994 14.ledna zemřel ve věku nedožitých 82 let bratr Vladimír Pospíšil

1999 22.února se do sborového domu nastěhovali Robert a Helena Koukalovi.

1999 Od konce roku je v provozu plynové vytápění sborového domu.

2000 1.ledna Rada CB jmenovala bratra Roberta Koukala vedoucím pracovníkem v novém Městě pod Smrkem

2000 4.září se uskutečnilo první ze setkání „Nad otevřenou Biblí" ve frýdlantské čajovně, která posléze pokračovala v pronajaté špitální kapli.

2001 3.září se za účasti kazatelů libereckého sboru br. Hofmana, br. Valeše, a vedoucího br. Koukala uskutečnila zahajovací bohoslužba ve špitální kapli ve Frýdlantě.

2002 V červenci Robert a Helena Koukalovi žádají z důvodu stěhování o uvolnění ze služby.
Od září nezačala nedělní besídka. Nepodařilo se doposud nalézt náhradu po besídkové učitelce Heleně Koukalové.

[19]A dále viz Kronika CB NMPS

V tomto roce jsou také zprovozněny internetové stránky našeho sboru v Novém Městě pod Smrkem.
V září se zatím do vlastního pronájmu v Novém Městě pod Smrkem přistěhovali manželé Ondřej a Terezka Kymlovi s cílem zapojit se do sborové práce. Br. Kyml dálkově studuje Evangelikální teologický seminář od roku 2001. S evangeliem se prvně seznámil roku 1998, četbou Bible, která původně patřila br. Františku Hrudovi, kazateli ze Žyrardova. Tato Bible byla nalezena na půdě v domě, ve kterém br. Kyml vyrůstal.

2003 Na podzim se přestěhovali Ondřej a Terezka Kymlovi do sborového domu v Havlíčkově ulici.

2004 11. července proběhla za přítomnosti br. kaz. Hofmana volba br. Ondřeje Kymla za vedoucího stanice v Novém Městě pod Smrkem.

2004 Od září byl br. Ondřej Kyml Radou CB přijat do vikariátu.

Použitá literatura:
Štěříková Edita: *Země Otců*, Praha: občanské sdružení EXULANT, 1995.

V zadní řadě David Bulušek,
Drahoš Pospíšil, Robert Koukal, kazatel Jiří Hofman
(křest Jakuba Buluška a Věry Koukalové na novoměstském koupališti)

Deset měsíců v Novém Městě pod Smrkem

Ondřej Kyml, červenec 2003

Na podzim roku 2002 se ze sborového domu odstěhovali Koukalovi do svého nového bytu v Raspenavě.

Sborový dům v tomto roce prožil rekonstrukci kanalizace. Kopala se přípojka od WC až k uličnímu řadu a staré vedení se nahrazovalo novými plastovými komponenty. Na zahradě ubyly záhony a kůlna, vyžadující časově náročnou údržbu a na místo nich se již

brzy bude zelenat trávník, využitelný pro různé sborové aktivity. Trávník se bude udržovat sborovou sekačkou a energie se bude moci více vložit do duchovního zahradnictví v našem sboru. Nový kabát dostal i uvolněný byt domovníka. Stěny září novou bílou malbou a taktéž oknům se dostalo nového nátěru. Také byla zrekonstruována koupelna, náležející do správcovského bytu.

Redakce: Ondřej Kyml